

نارکو تروریسم و تهدیدهای پیش‌روی راهبرد سیاست‌خارجی چین در آسیای میانه

عبدالعلی قوام*

مهدی پادروند**

چکیده

در دهه‌های اخیر با توجه به شکل‌گیری گروه‌های تروریستی از اتباع کشورهای مختلف و با توجه به اینکه این گروه‌ها دیگر در سطح داخل به این فعالیت نمی‌پردازند و این امر به یک فعالیت بین‌المللی تبدیل شده است نگرانی بیشتر کشورهای بزرگ را به دنبال داشته است؛ چراکه این نیروهای تروریستی به داخل ژئوپلتیک مناطق مهمی از جمله آسیای میانه رسوخ پیدا کرده و این مسئله قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای وابسته به آسیای مرکزی را به دلیل تهدیدات نیروهای مذکور برای منافع این کشورها نگران کرده است. چین از جمله کشورهایی است که در این منطقه دارای منافع زیادی در حوزه انرژی و سایر ابعاد می‌باشد. پژوهش حاضر به روش توصیفی - تحلیلی انجام و اطلاعات لازم را از کتب و مقالات کسب کرده است. و به دنبال پاسخ به این سؤال می‌باشد که «پکن برای کنترل و مدیریت نارکو تروریست برای دستگاه دیپلماسی خود چه راهبردی اتخاذ کرده است؟» در این راستا با استفاده از نظریه «موازنه تهدید» این فرضیه مطرح است که، پکن تلاش می‌کند با ایجاد ائتلاف و همکاری با کشورهای مهم این منطقه از جمله روسیه و ایران در قالب سازمان همکاری منطقه‌ای نظیر شانگهای و اگو، توسعه سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی در این منطقه به منظور توسعه اقتصادی جمهوری‌های آسیای میانه، در جهت مدیریت و کنترل تهدیدهای ناشی از فعالیت این گروه‌ها اقدامات لازم را انجام دهد.

واژه‌های کلیدی: قاچاقچیان مواد مخدر، آسیای مرکزی، چین، راهبرد سیاست خارجی،

افراط‌گرایی مذهبی، نارکو تروریسم

---

* استاد گروه روابط بین‌الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
s_a_gavam@hotmail.com

** دانش آموخته ارشد روابط بین‌الملل دانشگاه گیلان. رشت، ایران (نویسنده مسئول)

padervand.mahdi@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۱/۲۶

فصلنامه روابط خارجی، سال یازدهم، شماره چهل و دوم، تابستان ۱۳۹۸، صص ۱۹۰-۱۶۱

مقدمه

اصطلاح نارکوتوریسم^۱ برای اقدامات تروریستی از جمله ترور، آدم‌ربایی، و مبارزه مسلحانه در برابر پلیس کشورهای متبوع که از سوی سوداگران مواد مخدر صورت می‌گیرد به کار گرفته می‌شود. این اصطلاح اولین بار از سوی رئیس‌جمهور اسبق پرو^۲ «بلواوند تری» در سال ۱۹۸۳ میلادی برای توصیف حملات تروریست‌گونه علیه پلیس مبارزه با مواد مخدر^۳ این کشورها به کار برده شد (Bjo (rnehed, 2004: 305-306).

مبارزه با مواد مخدر^۴ از جمله مهم‌ترین بخش از سیاست داخلی و خارجی هر کشوری به‌ویژه در آمریکای لاتین و آسیای مرکزی به‌شمار می‌رود. اقدامات تروریستی ناشی از فعالیت گروه‌های قاچاقچی مواد مخدر در این کشورها باعث شد که دولتمردان این مناطق از اصطلاحی بنام نارکو تروریسم که ترکیبی از قاچاق مواد مخدر و عمل تروریستی می‌باشد استفاده کند. پیوند بین قاچاق مواد مخدر غیرقانونی و جرم سازمان‌یافته با تأمین مالی تروریسم مسئله جدیدی نیست. در ۲۵ سپتامبر ۲۰۱۸ دبیرکل سازمان ملل در سخنرانی در مجمع عمومی سازمان ملل، تأکید کرد که تروریسم با جرم سازمان‌یافته بین‌المللی و قاچاق انسان، مواد مخدر، اسلحه و فساد بیشتر به هم پیوسته است. در این مورد «جان براندولینو»^۵ مدیر دفتر

-
1. Narcoturism
  2. Peru
  3. the drug Enforcement police
  4. Drug
  5. John Brandolino

سازمان ملل در مورد مشکلات مربوط به مواد مخدر و جرم‌های سازمان یافته ناشی از این تجارت غیر قانونی بیان داشت که "با همکاری کشورها و همچنین حمایت این دفتر تهدیدهای مربوط به صلح و امنیت و مسائل حقوق بشر ناشی از فعالیت نارکو تروریسم، برطرف می شود" (Briefing, 2019).

در غیر این صورت مسیرهای تجاری و اقتصادی با مشکلات جدی مواجه می شود. چراکه، تجارت جهانی مواد مخدر به چندین مسیر متکی است که از طریق آن می توان مواد مخدر غیرمجاز را به کشورهای غربی و یا اروپایی عرضه کرد. و از جمله کشورهایی که در مسیر تجارت جهانی مواد مخدر به منظور توزیع و پخش آن قرار دارند شامل کشورهای آفریقایی، آمریکای جنوبی و آسیا همچنین ونزوئلا است که از پر ترددترین مسیرهای قاچاق مواد مخدر می باشند. بنابراین از این طریق مواد مخدر را از مسیر مذکور به ایالات متحده و اروپا انتقال می دهند (Team, 2019).

در سال‌های اخیر موضع به نحو دیگر امنیت و منافع کشورهای جهان را با خطرهای جدی مواجه کرده است؛ زیرا نیروهای تروریستی از راه توزیع و پخش مواد مخدر درآمد لازم را به منظور انجام فعالیت‌های ضد امنیتی خود به دست آورده و قدرت مانور خود را دو چندان کرده اند. یکی از این مسیرها که قاچاقچیان مواد مخدر عمدتاً از نیروهای افراطی مذهبی و تروریستی تشکیل می شوند آسیای مرکزی است. این مسئله باعث شده که کشورهای همسایه این منطقه از جمله چین و روسیه و همچنین ایران با خطرهای جدی مواجه شوند. چراکه دارای منافع و سرمایه‌گذاری‌هایی عظیمی در بعد اقتصادی و سیاسی در آسیای میانه می باشند که در این بین روسیه و چین بیش از هر کشور دیگری از این تهدیدهای مذکور واهمه دارند (Clarke, 2019).

از آنجایی که در فرهنگ استراتژیک روسیه و چین حفظ انسجام و اتحاد ملی را از ضروریات اساسی امنیت ملی کشور تلقی کرده است، قاچاق مواد مخدر و تهدیدهای ناشی از فعالیت این گروه‌ها را جزئی از مهم‌ترین تهدیدهایی می دانند که از طریق آسیای مرکزی ممکن است برای آن‌ها ایجاد کنند. چراکه در چین

مناطق مرزی ایغور و سینک کیانگ تحت تأثیر محیط امنیتی آسیای مرکزی اقلیت‌های قومی و مذهبی در این مناطق مخالفت خود را در ادوار مختلف نسبت به استراتژی‌های حزب حاکم بیان داشته‌اند و بعضاً باعث درگیری‌ها و سرکوب‌هایی از طرف پکن شده و تحت تأثیر این موضوعات دولت مرکزی پکن روابط خود را با محیط اطراف از جمله آسیای مرکزی تنظیم می‌کند (Clarke, 2017: 5).

پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال می‌باشد که «پکن برای کنترل و مدیریت نارکو تروریست برای دستگاه دیپلماسی خود چه راهبردی اتخاذ کرده است؟» در این راستا با استفاده از نظریه موازنه تهدید این فرضیه مطرح است که، پکن تلاش می‌کند که با ایجاد ائتلاف و همکاری با کشورهای مهم این منطقه از جمله روسیه و ایران در قالب سازمان همکاری منطقه‌ای نظیر شانگهای و اکو توسعه سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی در این منطقه به منظور توسعه اقتصادی جمهوری‌های آسیای میانه، در جهت مدیریت و کنترل تهدیدهای ناشی از فعالیت این گروه‌ها اقدامات لازم را انجام دهد. این پژوهش به روش «توصیفی - تحلیلی» انجام شده و برای گردآوری اطلاعات از مقالات و کتاب‌ها و همچنین منابع اینترنتی استفاده شده است.

چارچوب نظری

در ادامه این پرسش مطرح می‌شود که «راهبرد سیاست‌خارجی چین در قبال تهدیدهایی که نارکو تروریسم برای این کشور در آسیای مرکزی دارد در قالب کدام نظریه بین‌المللی قابل تبیین و بررسی است؟». به نظر نویسندگان این پژوهش هرچند می‌توان سیاست خارجی کشورهای مذکور را در قالب نظریه‌های مختلف روابط بین‌الملل تبیین و تحلیل کرد، اما نظریه «موازنه تهدید»^۱ از ظرفیت مناسبی برای پرداختن به این مسئله برخوردار است. نظریه موازنه تهدید یکی از تئوری‌هایی است که از نظریه «واقع‌گرایی تدافعی» نشأت گرفته است. تا اواخر قرن بیستم، نظریه «موازنه قوای واقع‌گرایان» یکی از مهم‌ترین نظریه‌ها برای تبیین

1. Threat balance

روابط بین دولت‌ها محسوب می‌شد. اما وقایعی نظیر فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و پایان نظام دو قطبی، تبدیل شدن ایالات متحده آمریکا به ابرقدرت مهم نظام بین‌الملل و نیز عدم شکل‌گیری موازنه در برابر آن تا اواخر قرن بیستم باعث شد تا کاربرد و قدرت تبیین نظریه موازنه قوا توسط بسیاری از نظریه‌پردازان روابط بین‌الملل مورد تردید قرار گیرد و انتقادهایی از سوی آن‌ها بر این نظریه وارد شود. چراکه پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، با وجود تبدیل ایالات متحده به قدرت مهم بین‌المللی، تمایل جدی برای ایجاد موازنه بر ضد این قدرت از سوی دیگر قدرت‌ها مشاهده نشد (عباسی و قیاسی، ۱۳۹۲: ۱۷۷). این عدم تحقق موازنه علیه سلطه بالقوه در مورد ایالات متحده پس از جنگ سرد، یکی از متفکران مهم سنت واقع‌گرایی به نام «استفان والت» را به سوی جابه‌جایی نقطه تمرکز واقع‌گرایی از موازنه قدرت به موازنه تهدید سوق داد تا بدین یاختهٔ مخروطی به ادعای او، نکات مبهم نئو واقع‌گرایی روشن شود. او می‌گوید با این رهیافت می‌توان این مهم را توضیح داد که چرا موازنه ائتلاف^۱ در مقطع کنونی نیز علیه ایالات متحده صورت نمی‌گیرد (لیتل، ۱۳۸۹: ۳۱).

والت از جمله واقع‌گرایانی است که با طرح ایده‌های جدید و متفاوت از نظریه‌های سنتی واقع‌گرایی و حتی واقع‌گرایی ساختاری^۲ والتز^۳، سعی داشته تا پایه‌های این نظریه را مستحکم‌تر نماید. وی با نقد اصل موازنه قوا، با طرح نمودن نظریه موازنه تهدید در عمل توانسته است مباحث واقع‌گرایی را در حوزه امنیتی - غنی‌تر نماید. نقطه محوری مباحث وی بررسی علت اتحادها، ائتلاف‌های نظامی - سیاسی^۴ باهدف ایجاد موازنه، در واکنش به احساس تهدید است. به اعتقاد وی برخلاف آنچه که فکر می‌شود، کشورها در مقابل افزایش قدرت سایرین دست به موازنه می‌زنند. در مقابل آنچه باعث حرکت کشورها به سوی توازن می‌گردد، میزان تهدیدی است که درک می‌کنند. زمانی که تهدیدی احساس شد کشورها یا

-
1. Defensive Realism
  2. Structural Realism
  3. Waltz
  4. Military-political alliances

سعی می‌کنند در مقابل آن توازن ایجاد کنند یا که به کشور تهدیدکننده ملحق شوند (ترابی، ۱۳۸۴، ۲۱).

استفان والت اظهار می‌دارد زمانی که کشوری با انتخاب‌های متعدد برای ائتلاف مواجه می‌شود، محاسبه میزان ریسک و سطح تهدید، به عنوان مهم‌ترین عامل در تصمیم‌گیری عمل می‌نماید و نه قدرت. برای مثال اگر کشوری، کشور دیگر را تهدیدی مستقیم برای بقای خود تلقی نماید، بدون در نظر گرفتن برتری قدرت نفوذ کشور هدف، تلاش خواهد کرد موازنه قدرت^۱ ایجاد کند. از طرف دیگر اگر کشوری، کشور دیگر را از هر جهتی تهدید برای بقا خود تلقی نکند، نوعاً به سمت اتخاذ راهبرد^۲ موازنه قدرت حرکت نخواهد کرد، حتی اگر کشور مورد گفتگو از برتری محسوس قدرت و نفوذ برخوردار باشد (سازمند و دیگران، ۱۳۸۹: ۱۵۸-۱۵۷). بدین ترتیب موازنه تهدید نوعی از موازنه است که معتقد است ائتلاف جهت موازنه^۳ در قبال تهدیدات شکل می‌گیرد و نه صرف قدرت. تهدیداتی که می‌توان از قدرت^۴، مجاورت^۵، قابلیت‌های تهاجمی^۶ و نیات توسعه‌طلبانه تهاجمی^۷ نشأت بگیرد (لیتل، ۱۳۸۹: ۲۳).

براساس مطالب فوق اگر دیدگاه کنت والتز مبنی بر اینکه کشورها بیش از آنکه در پی افزایش قدرت خود باشند، به دنبال جلوگیری از افزایش قدرت دیگران و بالا بردن و حفظ جایگاه خود در نظام بین‌الملل هستند را مورد پذیرش قرار دهیم، بنابراین ایجاد ائتلاف و اتحاد و همچنین موازنه در مقابل منشأ تهدید توسط کشورها را میتوان یک راهبرد منطقی تلقی کرد. ایجاد این گونه موازنه که به صورت ائتلاف و اتحاد نمایان می‌شود به دو شکل توسط کشورها ایجاد می‌شود^۱.

-
1. Balance of power
  2. Strategy
  3. Coalition for balance
  4. The power
  5. Proximity
  6. Aggressive capabilities
  7. Aggressive expansionist intentions

موازنه درون‌گرا^۱ که به معنا افزایش قدرت داخلی خود کشورها؛ ۲. موازنه برون‌گرا^۲ که همان ائتلاف و اتحاد است (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۱: ۴۰). موازنه تهدید مورد توجه واقع‌گرایان تدافعی است. بنابراین نظریه‌پردازان آن ایجاد ائتلاف و اتحاد در مقابل هر گونه تهدید به کشورها توصیه می‌کنند (هدایتی شهیدانی و مرادی، ۱۳۹۵: ۹۴).

به‌طور کلی باید اصول مهم و مورد تأکید در نظریه موازنه تهدید را اینگونه شرح داد:

- دولت‌ها در مقابل طرف‌هایی متحد می‌شوند که منشأ بیشترین تهدید محسوب می‌شوند. به عبارت دیگر کشورها در صدد این مسئله نیستند که در مقابل کشور دیگر ایجاد ائتلاف و موازنه کنند. بلکه دولت‌ها در صدد می‌باشند که در مقابل تهدیدی که به محض گسترش مشکل آفرین است، ایجاد موازنه و ائتلاف کنند (ایکنبری، ۱۳۸۳: ۱۹-۱۷).

- تهدید به میزان قدرت دولت‌ها بستگی ندارد؛ بلکه ادراکی است که دولت‌ها در روابط خود از تهدید دارند. به نظر والت، دولت‌ها برخلاف آنچه قبلاً مرسوم بود در مقابل قدرت گرفتن یک کشور ایجاد موازنه و ائتلاف نمی‌کنند؛ بلکه آنچه باعث ایجاد موازنه و ائتلاف بین کشورهای می‌شود، میزان تهدید است که درک می‌کنند (walt, 1979: 132).

- هر اندازه میزان تهدید درک شده بین کشورها شدیدتر باشد انگیزه دولت‌ها برای ایجاد موازنه بیشتر می‌شود. یعنی ایجاد موازنه در مقابل تهدیدهای مشترک به میزان قدرت و اندازه تهدید بستگی دارد. یکی از شرایط افزایش امنیت در نظام موازنه تهدید آن است که موازنه به وجود آمده به هنجار تبدیل شود. به این معنا که زمانی موازنه ایجاد شد، اصولی که باعث ایجاد موازنه و ائتلاف می‌شود باید به هنجار تبدیل شود. در این صورت موازنه و اتحاد ایجاد شده به اتحاد راهبردی تبدیل می‌شود (walt, 1986: 11-21).

---

1. Inner Balance

2. Outsourcing balance

- از دیدگاه والت، تهدید از « قدرت کلی»، «مجاورت جغرافیایی»، « قدرت تهاجمی» و « نیات تجاوزکارانه» تشکیل می‌شود (walt, 1986: 11-21).

به همین منظور موازنه تهدید در شرایطی ایجاد می‌شود که تهدیدهایی در نزدیکی مرز یک کشور وجود داشته باشد؛ لذا دولت مذکور به منظور مدیریت و کنترل تهدیدهای ناشی از فعالیت کشور تهدیدآفرین و یا نیروهای تروریستی اقدام به ایجاد راهبردی مناسب برای دستگاه سیاست خارجی خود می‌کند. امروزه تهدیدهای تروریستی بسیاری از کشورهای جهان را متوجه خود کرده است. یکی از مناطق تهدیدزا در نتیجه فعالیت گروه‌های تروریستی و قاچاقچیان مواد مخدر، منطقه آسیای مرکزی می‌باشد. نیروهای تروریستی در این منطقه به منظور تقویت خود و بالا بردن قدرت مانور از قاچاق مواد مخدر به عنوان یک منبع درآمد استفاده می‌کنند که کشورهای هم مرز با آسیای میانه را با نگرانی‌های ویژه مواجه کرده است. دولت چین مهم‌ترین کشوری است که تهدیدهای آسیای مرکزی را به عنوان یک چالش برای خود با توجه به هم مرز بودن با این منطقه معرفی کرده است. در ادامه چرایی و چگونگی این تهدیدها بررسی می‌شود.

ارزیابی متغیرهای تهدیدساز نارکو تروریسم

تهدیدزایی بر اساس نظریه موازنه تهدید، ترکیبی از قدرت و سایر عوامل نظیر توانایی‌های تهاجمی، قدرت نظامی، نزدیکی جغرافیایی و مقاصد تجاوز کارانه احتمالی است. برای فهم میزان تهدید نارکو تروریسم آسیای مرکزی برای پکن باید این چهار موارد تهدیدزا مورد بررسی قرار گیرد.

الف) قدرت تاثیرگذاری نارکو تروریسم

مشکلات اقتصادی و فرهنگی موجود در آسیای مرکزی باعث سوق یافتن قشر جوان این جمهوری‌ها و همسایه‌های آنها نظیر ایالات سینک کیانگ و ایغور به نیروهای تروریستی و افراطی نظیر داعش شده و تاثیرات زیادی از آنها بگیرند. و این مسئله در درگیری سال ۲۰۱۷، این منطقه با پلیس چین روشن شد. جنبش سین کیانگ یک مسئله جدید در داخل مرزهای چین نمی‌باشد و بیش از ۵۰ سال

است که با دولت مرکزی پکن تحت تاثیر جنبش اسلامی ازبکستان در اواخر دهه ۸۰ و ۹۰ و نیز گروه‌های افراطی القائده و حزب‌التحریر به منظور ایجاد یک منطقه مستقل از چین فعالیت خود را شروع کرده است. لذا با توجه به اینکه تجارت مواد مخدر باعث تقویت نیروهای تروریستی و افراطی در آسیای مرکزی شده امروزه جماعت محلی سین کیانگ نیز بر قدرت عملیاتی آنها به منظور رسیدن به اهداف خود در نتیجه تأثیری که از نیروهای تروریستی پذیرفته‌اند، افزوده شده است (Sergio, 2018).

ایجاد شبکه‌های اجتماعی و مجازی نیز بر سرعت عمل آنها افزوده است. چراکه به وسیله اینترنت و شبکه‌های مربوط به آن نیروهای افراطی و قاچاقچیان مواد مخدر بر مسلمانان مناطق مرزی چین تأثیراتی سویی گذاشته‌اند. و شبکه‌های گسترده تبلیغاتی در مناطق مرزی چین به منظور عضوگیری ایجاد شده است (Desheng, 2019). بنا براین با توجه به شواهدی که مطرح شد و همینطور تأثیری که آسیای مرکزی از نیروهای افراطی خاورمیانه گرفته است میتوان گفت تأثیرپذیری تروریست‌های آسیای میانه بر مناطق پیرامون با توجه به منابع مالی که از طریق قاچاق مواد مخدر در اختیار آنها قرار داده شده است، نسبت به ادوار مختلف دو چندان شده و این به نوبه خود باعث مشکلاتی چشم‌گیر برای روسیه و چین شده است.

ب) مجاورت نارکو تروریسم آسیای مرکزی

آسیای مرکزی به یک منبع ارسال تروریست به مناطق پیرامون خود تبدیل شده است (Lemon, 2018). و گروه‌های افراطی این منطقه از جمله جنبش اسلامی ازبکستان-حزب‌التحریر-داعش-طالبان و فعالیت آنها تجارت و مسیرهای انتقال انرژی که مورد توجه چین و اتحادیه اروپا است را با مشکلات جدی مواجه کرده است (Mironova, 2019). بیشتر این نیروهای تروریستی که از قاچاق مواد مخدر منابع مالی خود را تأمین می‌کنند در صدد براندازی دولت‌های مخالف با فعالیت خود برآمده‌اند. در این قسمت به مهم‌ترین نیروهای تروریستی که از طریق قاچاق مواد مخدر در صدد رسیدن به اهداف سیاسی و امنیتی خود هستند اشاره می‌کنیم.

۱. جنبش اسلامی آسیای مرکزی و یا جنبش اسلامی ازبکستان

این نیروها در کشور ازبکستان تلاش کردند که حکومت کریموف^۱ را ساقط کنند ولی با توجه به عدم موفقیت آنها به جمعیت القاعده و طالبان در پاکستان پیوستند (Kaura, 2018). با توجه به هم‌گرایی نیروهای افراطی آسیای مرکزی، قدرت عملیاتی آنها به شکل جدی افزایش یافته و این مسئله باعث می‌شود که منافع کشورهای ذی‌نفع در این منطقه از جمله چین با مشکلات جدی مواجه شود.

مجاورت این مشکلات امنیتی با مرزهای پکن باعث شده است که برای تامین امنیت خطوط انتقال انرژی خود از آسیای مرکزی و همچنین مناطق مرزی خود با افزایش هزینه مواجه شود. از جمله گروه‌های دیگر که زیر نظر جنبش اسلامی آسیای مرکزی که هم‌فعالیت تروریستی دارند و هم به قاچاق مواد مخدر مشغول هستند گروه «جندالخلیفه»^۲ می‌باشد. این گروه به قاچاق مواد مخدر و اقدامات و ترورهای سازمان یافته^۳ مشغول هستند لذا با افزایش منابع مالی آنها از طریق قاچاق مواد مخدر میزان تحرکات تروریستی خود را در آسیای مرکزی توسعه داده‌اند. و این موضع باعث می‌شود که دامنه و وسعت منطقه عملیاتی آن تا مرزهای چین توسعه یابد (Omeliicheva, 2018). در این صورت با نزدیک شدن نارکوترویسم‌های آسیای مرکزی به مناطق مرزی چین، تجزیه‌طلبی و افراط‌گرایی مذهبی در این کشور و مناطق مسلمان نشین ایغو و سین‌کیانگ توسعه پیدا می‌کند. با توجه به تاثیری که این گروه‌ها در مجاورت مرزها پکن انجام می‌دهند، پکن باید هزینه‌های تامین امنیت و نظامی خود را توسعه دهد چرا که اگر این اقدام را انجام ندهد مجاورت این مشکلات امنیتی هزینه‌های زیادی را برای چین ایجاد می‌کند.

۲. حزب التحریر

1. Karimov

2. Jundal Khalifa

3. Organized assassinations

حزب‌التحریر دیگر اسلام‌گرای افراطی در آسیای مرکزی به شمار می‌رود. این حزب از معروف‌ترین و قدرتمندترین حزب‌ها در آسیای مرکزی می‌باشد و همواره می‌کوشد که یک خلافت اسلامی را در منطقه ایجاد کند. حزب مذکور دارای برنامه‌ها و استراتژی‌های سه‌گانه به منظور رسیدن به اهداف خود است. از جمله مهم‌ترین این برنامه‌ها می‌توان به تاسیس گروهی بر اساس سیره پیامبر، ایجاد یک حکومت اسلامی از طریق به دست آوردن حمایت عمومی جامعه و از بین بردن دولت‌های کنونی و احیای تفکرات اسلامی اشاره کرد (اخوان کاظمی و همکاران، ۱۳۹۵). قاچاق مواد مخدر در آسیای مرکزی نه تنها باعث تجارت در بین گروه‌های قومی و مذهبی از جمله حزب‌التحریر که دارای پایگاه اجتماعی در بین پنج کشور آسیای مرکزی و مناطق مسلمان نشین کشورهای همسایه نظیر چین و ایغور می‌باشد نزاع‌های متعددی را ایجاد کرده است (Omelicheva, 2018).

۳. داعش

داعش نیز در منطقه خاورمیانه به داخل جمهوری‌های آسیای مرکزی نفوذ کرده و امنیت آنها را با مشکلات جدی مواجه کرده است؛ لذا زمانی این مشکل به یک تهدید مجاورتی برای چین تبدیل می‌شود که کشورهای دیگر از جمله آمریکا و اتحادیه اروپا که خود را پرچمدار مبارزه با داعش معرفی کرده‌اند، در صدد استفاده ابزاری از آنها به منظور توسعه نفوذ خود باشند (Kukeyeva & et al, 2016). اوضاع اقتصادی در این کشورها باعث شده است که بیشتر جوانان به گروه‌های تروریستی نظیر داعش بپیوندند. و از نظر سیاسی نیز این جمهوری‌ها دارای نظام‌های سکولار و اقتدارگرا می‌باشند که مخالفین خود را سرکوب می‌کنند. با عضوگیری داعش از این کشورها زمینه نفوذ آنها و ایجاد مشکلات امنیتی در این منطقه فراهم شده است (Mirovalev, 2018).

برای نمونه «امام علی رحمان»، رئیس‌جمهور تاجیکستان بیان داشت که نیروهای زیادی از کشورهای آسیای مرکزی در حمایت از گروه تروریستی داعش در مناطق مختلف کشته شده‌اند. این بدان معناست که تهدیدهای تروریستی در

آسیای مرکزی به بلوغ رسیده و برای کشورهایی که در این منطقه دارای منافع می‌باشند به ویژه اروپا و چین و همچنین کشورهای نظیر ایران و روسیه خطرناک می‌باشند (Mohammadov & Ashrafi, 2017).

۴. طالبان

طالبان از جمله مهم‌ترین نیروهای دیگری نیز می‌باشد که در این کشور و از مسیر کشورهای آسیای مرکزی اقدام به قاچاق مواد مخدر می‌کند. این گروه تروریستی در حدود ۶۰٪ از درآمد خود را به منظور توسعه فعالیت تروریستی در آسیای مرکزی از طریق قاچاق مواد مخدر به دست می‌آورد (Woody, 2017). طالبان با استفاده کردن از تولید و پخش مواد مخدر بر میزان قدرت اقتصادی خود به منظور تقویت نیروها و خرید تسلیحات می‌افزاید. دولت مرکزی افغانستان و پاکستان با کمک کشورهای غربی در صدد هستند که از این میزان قدرت‌گیری طالبان و تولید مواد مخدر جلوگیری کنند ولی آمارهای متعدد نشان می‌دهند که نه تنها جلوگیری نکرده‌اند؛ بلکه بر میزان درآمدزایی و ترانزیت آن توسط گروه طالبان از طریق کشورهای آسیای مرکزی افزوده شده است (McCoy, 2018). بنابراین استفاده کردن از بهانه مبارزه با تروریسم باعث نفوذ هر چه بیشتر رقبای چین یعنی کشورهای غربی در آسیای مرکزی شده است و این کشورها ممکن است که از این نیروهای تروریستی و به عبارت دیگر نارکو تروریسم به منظور فشار بر روسیه و چین در آسیای مرکزی استفاده کرده و در صدد رسیدن به منافع ملی خود باشند.

پ) قابلیت تهاجمی نارکو تروریسم آسیای مرکزی

همانگونه که بیان شد بیشتر نیروهای افراطی و تروریست‌های اسلام‌گرا که از قاچاق مواد مخدر به منظور تقویت بنیه اقتصادی خود استفاده می‌کنند، با دولت‌های سکولار این منطقه به منظور ایجاد یک خلافت اسلامی در آسیای مرکزی درگیری‌های متعددی در ادوار مختلف داشته‌اند. برخی از این کشورهای نیز تنها راه و چاره خود را سرکوب این تنش‌ها می‌دانند. لذا با توجه به این سرکوب‌ها، جنبه اسلام ستیزی دولت‌های این منطقه برای گروه‌های مذکور در طی

دهه‌های اخیر افزایش یافته است. امروزه گروه‌های اسلام‌گرا که وجود و یا حیات آن‌ها وابسته به قاچاق مواد مخدر است، چین را به عنوان یک منبع اسلام‌ستیزی در آسیای میانه معرفی کرده‌اند. بنابراین این تنش باعث شده که موجی از چین‌ستیزی و یا تظاهرات‌های گسترده در قزاقستان و سایر کشورهای این منطقه علیه پکن ایجاد شود. مهم‌ترین شعارهای این اسلام‌گراها این بود که پکن در سین کیانگ قزاق‌ها و مسلمانان را ازار می‌دهد و در صدد می‌باشد که سکولاریسم و یا کمونیسم را در منطقه رواج دهد. همچنین دیگر شعارهای این تظاهرکنندگان این است که چینی‌ها مشاغل مهم در کشورهای آسیای مرکزی را در دست گرفته و باعث بیکاری مردم این منطقه شده‌اند (Umarov, 2019). با توجه به رویکرد منفی که نیروهای تروریستی و اسلام‌گراهای افراطی نسبت به چین کسب کرده‌اند، ممکن است به منظور تخلیه اعتراضات خود همچنین یک واکنش متقابل به سرکوب مسلمانان ایغور توسط چین ناامنی را در مرزهای این کشور توسعه و با مرزبانان آن‌ها درگیر شوند.

برای نمونه و قدرت‌تهاجمی نارکو تروریسم آسیای میانه، می‌توان به عملیات‌های انتحاری در اکتبر ۲۰۱۳ در چین و میدان تیانانمن اشاره کرد. این حمله انتحاری و تنش‌های مذکور بین چین و اسلام‌گراهای سین کیانگ در نتیجه تأثیرپذیری از نارکو تروریسم‌های آسیای مرکزی ایجاد شده که با توجه به میزان تجارت قاچاق مواد مخدر از طریق آسیای مرکزی قدرت مانور خود را به چین و مناطق مرزی آن با کشورهای آسیای مرکزی افزایش داده‌اند. نمونه دیگر از این قدرت مانور افراط‌گرایی در چین این بود که، در مارس ۲۰۱۴، رسانه‌های ایالتی شین‌هوا گزارش دادند که هشت نفر از سین کیانگ حمله چاقوی از پیش تعیین شده را در ایستگاه راه آهن کونمینگ آغاز کرده‌اند، لذا در این حمله تروریستی ۳۳ نفر کشته و ۱۴۰ زخمی بر جای گذاشتند. پکن در نتیجه افزایش حملات تروریستی تأثیر پذیرفته از آسیای مرکزی در سال ۲۰۱۴ شاهد تشدید خشونت در نواحی مرزی خود با آسیای میانه بود، نمونه بارز از این حملات بمب‌گذاری انتحاری در ایستگاه راه آهن اریامچی جنوبی در ماه آوریل ۲۰۱۴، که سه نفر را به

قتل رساند است. و یک حمله انتحاری در بازار ارومیچی در ماه مه همین سال، که منجر به کشته شدن ۳۱ نفر و زخمی شدن ۹۰ نفر دیگر شد (Finley Joanne, 2019).

ت) نیات تهاجمی نارکو تروریسم آسیای مرکزی

علی‌رغم سیاست‌های تند و خشنی که دولت‌های آسیای مرکزی علیه هرگونه مظاهر و جلوه‌های تروریسم و افراط‌گرایی اتخاذ می‌کنند، اما محبوبیت ایده‌ها و آموزه‌های تروریستی در منطقه در حال افزایش بوده و تروریست‌ها و افراط‌گرایان همچنان دارای پایگاه اجتماعی قابل قبولی در جمهوری‌های منطقه هستند. به شکلی که کشورهای آسیای مرکزی نمی‌توانند مبارزه و سرکوب نیورهای تروریستی در داخل کشورهای خود و همچنین مدیریت آنها را نادیده بگیرند. جهاد و مبارزه افراط‌گرایان مذهبی در آسیای مرکزی که به وسیله قاچاق مواد مخدر خود را مجهز می‌کنند به منظور نا امن کردن مناطق پیرامون خود در شکل و محتوا به یک امر سیال و شناور تبدیل شده و همواره سعی می‌کنند که عمق فعالیت‌های خود را توسعه دهند. اگرچه نمی‌توان از حمله قریب‌الوقوع تروریست‌ها و افراط‌گرایان مذهبی به کشورهای آسیای مرکزی و همسایه‌های آنان از جمله چین که دارای ایالت سین‌کیانگ می‌باشد و این منطقه خود دارای جمعیت قابل توجهی از افراطیون مذهبی است سخن گفت، اما نمی‌توان کتمان کرد که شرایط به سمت پیچیده‌تر شدن و وقوع سناریوهایی مشابه افغانیزاسیون و قرقیزیزاسیون در منطقه آسیای مرکزی پیش می‌رود که می‌توانند در شکل حملات تروریستی گاه و بیگاه جلوه‌گر شوند.

راهبرد سیاست خارجی چین نسبت به آسیای مرکزی

در ادوار مختلف آسیای مرکزی حتی زمانی که قسمتی از اتحاد جماهیر شوروی بود برای چین اهمیت ویژه‌ای به خاطر هم‌مرز بودن و منابع انرژی موجود در آن داشت. میزان اهمیت این منطقه برای پکن با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی به نحو قابل چشم‌گیری افزایش پیدا کرد. زیرا این منطقه بعد از استقلال به منظور

تقویت بنیه اقتصادی خود به کشورهای دیگر وارد دادوستدهای اقتصادی و تجاری شد به همین منظور بعد از گذشت مدت کوتاهی به دولت‌های تجاری مهمی برای همسایه‌های خود از جمله چین و روسیه تبدیل شدند. لذا رقابت در بین آنها نیز به منظور دستیابی به منافع ملی خود توسعه پیدا کرد و چین در سال ۲۰۱۳، فعالیت خود را به گونه‌ای بی سابقه در قالب افزایش سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی و تجاری به منظور توسعه زیرساخت‌های این کشورها توسعه داد (Peyrouse, 2017).

این فعالیت‌های مذکور مورد تایید روسیه که خود را میراث‌دار جمهوری‌های مذکور می‌داند قرار نگرفت و در مقابل آن مسکو نیز به همراه کشورهای دیگر اتحادیه اقتصادی اوراسیا (EEU) را ایجاد کرد تا در مسائل تجاری آسیای میانه از چین جا نماند. ارتباطات بیشتر و توسعه مناطق آزاد تجاری، در قالب جاده ابریشم و اتحادیه اقتصادی اوراسیا به رغم وفاداری به مزایای اقتصادی، گاهی اوقات باعث باز شدن مرزهای این کشورها برای افزایش قاچاق غیرقانونی و به‌ویژه مواد مخدر مورد شده است. این نگرانی مورد توجه بسیاری از مناطق اقتصادی (از جمله قاره آمریکا و اتحادیه اروپا روسیه و چین) قرار گرفته و در حال حاضر یک نگرانی احتمالی برای آسیای مرکزی نیز می‌باشد. زیرا این منطقه در همسایگی افغانستان، بزرگ‌ترین تولیدکننده ترپاک و تولیدکننده هروئین در جهان است، و به همین دلیل به یک مسیر حمل‌ونقل مناسب برای ترانزیت مواد مخدر غیرقانونی به چین که اکنون در میان بزرگ‌ترین بازارهای مواد مخدر غیرقانونی تبدیل شده است (Peyrouse, 2017).

میزان وابستگی ژئوپلیتیکی آسیای میانه با چین به گونه‌ای می‌باشد که هر گونه خدشه در این روابط باعث به خطر انداختن منافع طرفین به ویژه امنیت سرمایه‌گذاری‌های چین می‌شود. به همین منظور پکن یک همکاری و روابط دیپلماتیک دسته‌جمعی در مورد تهدیدات مشترک چین و آسیای مرکزی که در این منطقه وجود دارد با این کشورها مورد توجه خود قرار داده است و تروریسم، افراط‌گرایی، بنیادگرایی را از جمله تهدیدهای مشترک خود و کشورهای آسیای

مرکزی معرفی کرده است. به همین منظور باید بیان داشت که نارکو تروریسم امروزه با توجه به افزایش تنش‌های کشورهای خاورمیانه با نیروهای تروریستی و تکفیری و همچنین تاثیرپذیری بنیادگرایی آسیای مرکزی از این نیروها به ویژه داعش، به یک تهدید جدی در مرزهای چین و همچنین برای جمهوری‌های تازه استقلال یافته آسیای مرکزی تبدیل شده است (Peyrouse, 2018).

جایگاه نارکو تروریسم در راهبرد سیاست خارجی چین

امروزه چین با توجه به منافع متنوع خود یکی از پرتحرک‌ترین بازیگران آسیای میانه می‌باشد و حضور آن به واسطه ابتکار کمربند و جاده یا ابتکار جدید جاده ابریشم^۱ تعبیر می‌شود. طرح کمربند و جاده یک طرح گسترده چینی برای همکاری و هم‌گرایی اقتصادی و تکنولوژی میان ملت‌های آسیا به منظور مدیریت تهدیدهای ناشی از فعالیت نارکو تروریسم در این منطقه می‌باشد. و نیز این "کمربند" ابتکاری برای تأمین مالی، طراحی، ساخت و بهره‌برداری از دالان‌های حمل و نقل و زیرساخت‌های جدید می‌باشد. از این طریق چین، کشورهای آسیای میانه، روسیه، خاورمیانه و اروپا را به هم می‌رساند. و با توجه به این هم‌گرایی اقتصادی و تجاری مذکور پکن در این صدد است که نارکو تروریسم را به یک تهدید مشترک به توجه به جایگاه آن در راهبرد سیاست خارجی چین، برای کشورهایی نظیر روسیه و ایران همچنین کشورهای اروپایی معرفی کند (Pastreich, 2019).

این راهبرد در سال ۲۰۱۳، توسط رئیس‌جمهور «شی جینپینگ» اعلام شده که دو راه جدید تجارت زمینی و دیگری دریایی کشور را با همسایگان خود در غرب آسیای مرکزی، خاور میانه و اروپا به سمت همکاری و ایجاد ائتلاف در ابعاد مختلف به ویژه امنیتی به منظور کنترل قاچاقچیان مواد مخدر و اقدامات سازمان یافته آن‌ها سوق می‌دهد. «ناجی رولان»، تحلیل‌گر دفتر ملی تحقیقات آسیایی در این مورد بیان کرد که "این یک پروژه اقتصادی نیست، یک پروژه ژئوپلیتیک و بسیار استراتژیک است." این راه تجاری باعث می‌شود که راهبرد چین از نظر

1. Silk Road Initiative

تاکتیکی در اقتصاد و امنیت تغییر کند؛ چراکه روابط با منطقه آ.سه.آن، آسیای مرکزی و کشورهای اروپایی به طور قابل توجهی بهبود خواهد یافت. زیرا با عملی شدن و تقویت همکاری مذکور کشورهای میانه با رونق قابل چشم‌گیری چین بیشتر سرمایه خود را در توسعه زیرساخت و کنترل تهدیدهایی که در مرزهای غربی پکن به وسیله نارکو تروریسم ایجاد شده در خارج از کشور هدایت می‌کند. و از این طریق اقتصاد کشورهای آسیای میانه با رونق قابل چشم‌گیری مواجه می‌شوند و روند عضوگیری نیروهای تروریستی و قاچاقچیان مواد مخدر در این منطقه با مشکل مواجه می‌شود" (Lockhart, 2016). چین در قالب این جاده استراتژیک خود را متعهد کرده که مسیرهای حمل نقل و تجاری در آسیای مرکزی تا اروپا را در ابعاد مختلف تأسیس کند منظور از ابعاد مختلف تأمین امنیت در قبال نارکو تروریسم این مسیر به وسیله ایجاد همکاری با کشورهای آسیای مرکزی و روسیه در برخی از موارد ایران در دستور کار مقامات کشورهای این منطقه قرار گرفته است (anton, 2017).

ادراک مشترک چین و روسیه از تهدید هویتی نارکو تروریسم آسیای مرکزی

بسیاری از تحلیل‌گران بر این باور می‌باشند که تنش بین روسیه و چین در آسیای مرکزی اجتناب ناپذیر است. در اواخر سال ۲۰۰۰، مسکو و پکن سعی کردند تا با وجود گسترش مجدد توزیع قدرت منطقه به نفع چین این تصور را ایجاد کنند که هیچ مشکلی در روابط آنها در آسیای مرکزی وجود ندارد (Kaczmarek, 2019). بنابراین دو کشور نیز به رغم داشتن رقابت در عرصه اقتصادی در این منطقه تلاش دارند همکاری دوجانبه خود را حتی خارج از سازمان همکاری شانگهای توسعه دهند تا منافع ژئوپلیتیکی و استراتژیک مطابقت پیدا کند. هر دو طرف ضرورت مقابله علیه تهدیدات امنیتی را دارند و به‌ویژه برای روسیه که می‌تواند این تهدیدات به طرف قفقاز شمالی نفوذ نماید. چون کنترل بر مهاجرت از این کشورها بسیار ضعیف است و برای چین هم خطری از رشد مشکلات و بزهکاری‌های اجتماعی و معضلات امنیتی و سلامت جامعه ناشی از ترانزیت مواد

مخدر در داخل مرزهای این کشور نیز وجود دارد. بنابراین دو کشور در ابعاد مختلف امنیتی - اقتصادی - سیاسی به همکاری پرداخته اند.

۱. نارکوتروریسم و همکاری امنیتی

با در نظر گرفتن اهمیت استراتژیک و موقعیت ژئوپلیتیک آسیای میانه و تهدید مدرن در این منطقه از جمله افراط‌گرایی مذهبی و قاچاق مواد مخدر که تحت تاثیر مجموعه امنیتی خاورمیانه به اوج خود رسیده است، دو کشور مذکور نشان دادند که در زمینه امنیت در ابعاد مختلف تمایل به همکاری دارند؛ به همین منظور در ژوئن ۲۰۱۸، روسیه یک کنفرانس بین المللی به منظور همکاری‌های امنیتی با کشورهای منطقه آسیای میانه و به‌ویژه چین برگزار کرد که در این کنفرانس اعضای سازمان همکاری حضور داشتند. مسکو و چین در این کنفرانس ایجاد یک همکاری منطقه‌ای در آسیای مرکزی برای همکاری و توسعه روند چند جانبه‌گرایی در زمینه امنیتی و سایبری را در دستور کار خود قرار دادند. اثرات این افزایش همکاری و چند جانبه‌گرایی بین روسیه و چین در آسیای میانه بین دو کشور مشهود است، چراکه امروزه همواره دو کشور مذکور در صدد هستند که از توسعه و افزایش رشد نیروهای افراطی مذهبی در آسیای میانه جلوگیری کنند؛ لذا کشورهای آسیای میانه از این چند جانبه‌گرایی بین روسیه و چین به منظور کنترل و مدیریت نیروهای تروریستی و افراط‌گرایی مذهبی و به عبارت دیگر نارکوتروریسم به شدت استقبال کرده و همواره تلاش می‌کنند که تمایل خود را برای همکاری با این دو کشور در زمینه‌های مذکور را توسعه دهند (Indeo, 2018).

۲. نارکوتروریسم و همکاری اقتصادی

مسکو و پکن به منظور جلوگیری از فقر و تورم که زمینه گسترش اندیشه‌های افراطی است به سرمایه‌گذار پیشرو منطقه و بزرگترین دارنده سرمایه‌گذاری خارجی و اقتصادی در این منطقه تبدیل شده‌اند. تقسیم کار غیررسمی بین روسیه و چین وجود دارد؛ در حالی که چین به شریک اقتصادی پیشرو منطقه تبدیل شده، روسیه همچنان نقش گارانتی امنیتی در منطقه‌ای را که از آن به عنوان "خارج

نزدیک " یاد می‌کند، دارد. با این تقسیم کار پکن همکاری‌های اقتصادی و کمک‌های مالی را به کشورهای این منطقه توسعه داده است. با وجود این، چین تلاش دارد که همکاری خود را با روسیه به منظور ایجاد یک منطقه امن و به دور از هر گونه تنش ناشی از فعالیت قاچاقچیان مواد مخدر که توسط گروه‌های تروریستی مدیریت می‌وند توسعه دهد. چراکه بدون همکاری کردن با روسیه چین هرگز موفق نخواهد شد که راهبردهای ائتلاف‌آمیز به منظور ایجاد یک حلقه امنیتی و اقتصادی مطمئن در آسیای مرکزی را عملی کند (Lemon, 2018).

اکثر مهاجرانی که به خاطر مشکلات معیشتی و اقتصادی از کشورهای آسیای مرکزی به روسیه و چین نقل مکان می‌کنند، به فعالیت‌هایی نظیر قاچاق مواد مخدر روی می‌آورند؛ لذا از آنجا که قاچاق مواد مخدر از جمله مشاغل می‌باشد که جزء فعالیت‌های اقتصادی سایه هستند، دولت پکن و کرملین را از دریافت مالیات و سایر هزینه‌های دیگر محروم می‌کند. اقتصادی سایه^۱ باعث می‌شود که دولت از دریافت درآمدهای گمرکی^۲، مالیات^۳ که به آن اشاره کردیم و ... محروم شود. و در نتیجه این مسئله توانایی دولت به منظور رسیدن به سیاست‌های داخلی و خارجی خود کم‌تر و ضعیف‌تر می‌شود. رانت‌طلبی^۴ و فساد از جمله دیگر مشکلاتی می‌باشد که قاچاق مواد مخدر برای کشورهای آسیای مرکزی و روسیه همچنین چین ایجاد کرده است. رانت‌طلبی به معنای فعالیت‌های غیر تولیدی^۵ که هدف آن تولید ثروت شخصی است می‌باشد. در ادامه این رانت‌طلبی باعث فساد سیاسی در این منطقه شده است. چرا که قاچاقچیان مواد مخدر از مقامات دولتی برای کسب ثروت شخصی استفاده کرده و در صورت عدم موفقیت در این امر ممکن است به عملیات‌های نظامی روی بیاورند (بوالوردی، ۱۳۹۷).

این موضوع نشات گرفته از عدم توسعه همه جانبه در این کشورها و نبود

-
1. Shadow economy
  2. Customs revenues
  3. Tax
  4. Rentience
  5. Non-productive activities

شرایط اقتصادی مناسب برای شهروندان و فرصت‌های شغلی است. یا به عبارت دیگر در کشورهای توسعه‌نیافته‌ی آسیای مرکزی، تورم، بیکاری، فقر و ... باعث شده است که حتی نیروهای دولتی وارد فسادهای مختلف شوند. روسیه و چین در کنار کشورهای غربی در قالب بانک جهانی^۱، صندوق بین‌المللی پول^۲ و سایر سازمان‌های بین‌المللی مربوط به توسعه در صدد می‌باشند که سرمایه‌گذاری‌های خود را به‌منظور توسعه همه‌جانبه^۳ این جمهوری‌ها، افزایش دهند. چراکه منطقه آسیای مرکزی دارای انرژی بسیار زیادی است که با سرمایه‌گذاری و مدیریت دقیق آن می‌توان هم اقتصاد این کشورها را بهبود بخشید و هم از معضله‌های اجتماعی^۴ این کشورها از جمله تولید و توزیع مواد مخدر^۵ جلوگیری کنند (Kalinovsky, 2018).

این هدف در قالب سازمان همکاری شانگهای و اکو نیز به صورت حرفه‌ای تری توسط دو کشور روسیه و چین دنبال شده است. سازمان همکاری شانگهای (SCO) به‌عنوان یک اتحادیه چند جانبه برای اطمینان از امنیت و حفظ ثبات در منطقه وسیع اوراسیا تأسیس شد. سازمان همکاری شانگهای به‌عنوان یک سازمان چند ملیتی و چند فرهنگی، تلاش می‌کند از برخورد تمدن‌ها در مناطق مربوطه خود جلوگیری کند. SCO مخفف همکاری گسترده بین‌المللی در زمینه ایجاد انگیزه برای بهبود اقتصادی جهان، تضمین ثبات اقتصادی و مالی و حفظ رشد پایدار، پویا، متعادل و فراگیر در یک محیط جهانی سازی سریع است (Alimov, 2017).

بسیاری معتقدند که حضور چین و روسیه در سازمان‌های منطقه‌ای شانگهای و اکو، علاوه بر تلاش برای کاهش مؤثر نفوذ غرب به‌ویژه آمریکا و ناتو، تقویت چندجانبه‌گرایی، مقابله با قاچاق مواد مخدر و تروریسم حاصل از آن و نیز

-
1. World Bank
  2. IMF
  3. All-round development
  4. Social dilemmas
  5. Production and distribution of drugs

تهدیدات نشات گرفته از آن از جمله اهداف مهم این کشورهای می‌باشد. علت این امر را می‌توان در مصوبات هفتمین نشست سران شانگهای در سال ۲۰۰۲ میلادی به وضوح ملاحظه کرد. در این نشست، منشوری ۲۶ ماده‌ای تصویب شد تا دبیرخانه شانگهای و یک "مرکز ضد تروریسم" بر اساس آن تأسیس شود. بنابراین با در نظر گرفتن اهداف این سازمان، یعنی مبارزه با سه نیروی شیطانی، یعنی افراط‌گرایی دینی، تجزیه‌طلبی و تروریسم - که بخش مهم آن ناشی از نارکو تروریسم در منطقه است - می‌توان گفت که تأسیس و سپس گسترش و توسعه سازمان همکاری شانگهای بیش از هر چیز ریشه در دغدغه‌های امنیتی منطقه‌ای داشته و اشتراک بیش از حد کشورهای عضو این سازمان در مواجهه با این تهدیدات آنها را به همکاری در جهت برطرف نمودن این زمینه‌های تهدید ترغیب کرده است (آدمی و عزیز، ۱۳۹۲: ۱۶-۱۷).

۳. نارکو تروریسم و همکاری سیاسی

در کشورهای آسیای مرکزی به دلیل اقتصاد ضعیف و کلاسیک^۱، دولتمردان این کشورها به منظور رسیدن به قدرت، برخی مواقع حتی با قاچاقچیان مواد مخدر همکاری می‌کنند. تا بتوانند هزینه مبارزات سیاسی و انتخاباتی^۲ خود را تأمین کنند. این مسئله باعث می‌شود که باندهای بزرگ قاچاقچیان مواد مخدر در سیاست و کابینه دولت این کشورها نفوذ کرده و وارد چرخه قدرت شوند. برخی از این کشورها به شکل مستقیم با قاچاقچیان مواد مخدر ارتباط و همکاری خود را ادامه می‌دهند. چراکه بقا و حیات این کشورها از جمله پاکستان و افغانستان به ترانزیت مواد مخدر، وابستگی گسست‌ناپذیری دارند (شاهسوند و رجبی، ۱۳۹۰).

جدا از تنش با کشورهای همسایه، تهدیدهایی که قاچاقچیان مواد مخدر برای کشورهای آسیای مرکزی ایجاد می‌کنند باعث شده است که هر کدام از این کشورها به سمت یک بلوک قدرت^۳ به منظور تقویت خود سوق پیدا کنند. مسکو

-
1. The weak and classical economy
  2. Political and electoral campaigns
  3. Power block

که آسیای مرکزی را حیات خلوت و حوزه نفوذ خود معرفی می‌کند، هرگز با نفوذ و توسعه همکاری این کشورها با رقبای غربی و آمریکا موافق نیست چرا که کشورهای غربی و آمریکا مدیریت و کاهش ترانزیت مواد مخدر در آسیای مرکزی را می‌تواند یک اهرم سیاسی^۱ به منظور گسترش نفوذ خود کنند و این مسئله خوشایند دولتمردان کرملین^۲ به ویژه ولادیمیر پوتین^۳ و نیز دولتمردان چین نیز نمی‌باشد. لذا دو کشور به یک نقطه نظر مشترک در حوزه سیاسی و منطقه آسیای مرکزی به منظور ایجاد ائتلاف و جلوگیری از سطله غرب به این منطقه رسیده‌اند (Dubnov, 2018).

به منظور کاهش مشکلات و مسائل امنیتی که قاچاقچیان مواد مخدر برای این کشورها و دولت‌های ذی‌نفوذ نظیر روسیه و چین ایجاد می‌کنند، پکن و مسکو همکاری سیاسی خود را به منظور توسعه نفوذ همه جانبه در آسیای مرکزی افزایش داده‌اند تا از این طریق هم قدرت خود را برای مدیریت تهدیدهای قاچاقچیان مواد مخدر^۴ و اقدامات تروریستی^۵ آنها و هم پیمانانشان افزایش می‌دهند و هم دو کشور بهتر و آسان‌تر نفوذ خود را در این منطقه گسترش می‌دهند و از یک‌جانبه‌گرایی^۶ آمریکا و استفاده ابزاری از نارکو تروریسم به منظور فشار بر روسیه و چین در آسیای مرکزی جلوگیری می‌کنند (Peyrouse, 2017).

ادراک مشترک چین و ایران از تهدید هویتی نارکو تروریسم آسیای مرکزی

مواد مخدر تولید و توزیع شده در آسیای مرکزی بر روی امنیت و جامعه ایران در ابعاد مختلف تأثیرات سویی گذاشته است. مواد مخدر امروزه در افغانستان که بیش از سایر کشورهای منطقه تولید می‌شود توسط نیروهای تروریستی طالبان^۷ به سایر

-
1. Political leverage
  2. The Kremlin statesmen
  3. Vladimir Putin
  4. Managing Threats to Drug Traffickers
  5. Terrorist acts
  6. Unilateralism
  7. Taliban terrorist forces

کشورهای منطقه از جمله ایران و چین به منظور تقویت بنیه اقتصادی خود ترانزیت می‌شود. چرا که ۶۰ درصد از تولید مواد مخدر این منطقه از طریق مرزهای ایران به منظور ارسال به اروپا و چین جابه‌جا می‌شوند. این مسئله باعث شده است که به منظور ترانزیت مواد مذکور نیروهای قاچاقچیان از هرگونه تسلیحات لازم استفاده کرده و با نیروی نظامی در نوار مرزی ایران درگیر شوند و این نا امنی به سبب کیانگ چین نیز کشیده شده است. جمهوری اسلامی ایران نیز به مانند کشورهای آسیای مرکزی در صدد می‌باشد که از یک راهبرد منطقی جهت مدیریت و کنترل این معضل استفاده کند و با همکاری گسترده در زمینه‌های مختلف یک ائتلاف به منظور نیل به این مهم ایجاد کند (Beehner, 2018).

به همین منظور و با وجود تعاریف مشترک از نارکو تروریسم بین ایران و چین، دو کشور در صدد می‌باشند که در میزان امنیت و جلوگیری از هرگونه عملیات تروریستی^۱ و ترانزیت مواد مخدر^۲ در آسیای مرکزی و مدیریت آن سهیم باشند. زیرا قاچاقچیان مواد مخدر به منظور پیشبرد اهداف خود در برخی از کشورها عملیات‌های نظامی علیه امنیت مرزی^۳ و اجتماعی اقدام می‌کنند. و این مسئله باعث می‌شود که امنیت آن کشورها را با مشکل جدی مواجه کند. دو کشور چین و ایران نیز با توجه به مرزهای مشترکی که با برخی از این کشورها دارند و همچنین از نظر موقعیت جغرافیایی که مسیر مناسب به منظور ترانزیت مواد مخدر می‌باشد، در معرض خطر جدی این تهدیدات مذکور قرار دارد. به همین منظور ایجاد ائتلاف یک راهبرد مناسب برای از بین بردن معضل امنیتی مذکور می‌باشد (Lanteigne, 2018).

ایجاد ائتلاف و یا همکاری در این زمینه باعث می‌شود که علاوه بر کنترل مشکلات امنیتی مذکور جمهوری اسلامی ایران و چین بتوانند اقتصاد خود را با توجه به موقعیت اساسی بازارهای آسیای مرکزی و همچنین انرژی موجود در این منطقه شکوفا کنند. البته امتیازی که رابطه با ایران در آسیای مرکزی در اختیار چین

-
1. Terrorist operation
  2. Drug transit
  3. Border security

قرار دارد تضاد راهبردی ایران با رقیب چین یعنی آمریکا می‌باشد. چین از این طریق می‌تواند که با ایران همکاری‌های خود را به منظور جلوگیری از نفوذ آمریکا توسعه دهد. ایران نیز می‌تواند با استفاده از همکاری با چین در آسیای مرکزی هم تهدیدهای مذکور قاچاقچیان مواد مخدر و مشکلات امنیتی آنها را کنترل می‌کند و هم فشار تحریم‌های غرب را علیه خود محدودتر کند. لذا چین در کنار ایران همان‌گونه که در مطالب فوق به آن اشاره کردیم گروه‌های تروریستی و قاچاقچیان مواد مخدر را به عنوان تهدیدهای مشترک^۱ معرفی کرده و همواره در تلاش هستند رابطه دو کشور در ابعاد مختلف را در آسیای مرکزی توسعه دهد و بتوانند با قدرت بیشتر از میزان ترانزیت مواد مخدر و تهدیدهایی که می‌تواند در این کشورها داشته باشد جلوگیری کند (Wastnidge, 2017).

نتیجه‌گیری

با توجه به افزایش ترانزیت مواد مخدر طی چند سال اخیر در منطقه آسیای مرکزی و به دنبال آن مشکلات و معضلات امنیتی که در این منطقه ایجاد شده است، باعث شده تا کشورهایمانند چین که در این منطقه دارای منافع قابل توجهی هستند نسبت به قبل محتاط‌تر عمل کنند. دولت پکن با درکی که سایر کشورها - که در این پژوهش به آنها اشاره شد - در تلاش است که ریشه افراط‌گرایی آسیای مرکزی را از طریق ایجاد یک فرهنگ نوین در این منطقه ساقط کند و یک محیط امن در نواحی مرزی خود ایجاد کند. در همین راستا پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال بوده که «پکن برای کنترل و مدیریت نارکو تروریست برای دستگاه دیپلماسی خود چه راهبردی اتخاذ کرده است؟». برای پاسخ به پرسش مطرح شده از نظریه موازنه تهدید بهره استفاده شد و این فرضیه مطرح شد که چین تلاش می‌کند در جهت جذب سرمایه برای آسیای مرکزی و توسعه اقتصادی به کاهش و مدیریت مشکلات امنیتی ایجاد شده توسط نیروهای تروریستی و قاچاقچیان مواد مخدر از طریق ایجاد ائتلاف با ایران - روسیه - سازمان همکاری شانگهای اقدام کند.

نتایج پژوهش حاکی از آن می‌باشد که مشکلات ناشی از فعالیت نیروهای تروریستی در نقاط مختلف به یک معضل امنیتی برای دولت‌های مختلف شده است. اما بحث از آنجایی به یک بحران امنیتی تبدیل می‌شود که دولت‌هایی که با مشکلات تروریستی روبرو هستند قدرت مبارزه و مدیریت آنها را نداشته باشند. این موضوع باعث سرایت به کل کشور و مناطق پیرامون آن می‌شود. منطقه آسیای مرکزی نیز از این قاعده مستثنا نمی‌باشد. چراکه دولت‌های این منطقه به خاطر مدل اقتدارگرایی حاکم بر کشورهای خود هر گونه مخالفت را به نحو چشم‌گیری سرکوب می‌کنند و این قدرت مدیریت بحران‌های این منطقه توسط دولت‌های متبوع آنان را به حداقل ممکن رسانده است؛ لذا تروریست‌های این منطقه و اسلام‌گراهای افراطی نیز به منظور نشان دادن واکنش خود به این فضای بسته سیاسی ممکن است به اقدامات تروریستی روی بیاورند.

آنها در تقابل با رویکرد سکولار بودن دولت متبوع خود در این صدد هستند که اندیشه اسلام‌گرایی را در آسیای مرکزی و مناطق مسلمان نشین همسایه آن از جمله چین و روسیه که هر کدام دارای جمعیت مسلمان هستند توسعه دهند. و برای انجام این کار به هزینه‌های هنگفتی نیازمند هستند. با توجه به فقر و اقتصاد ضعیف کشورهای این منطقه و بیکاری چشم‌گیر برای تامین این هزینه به سمت قاچاق مواد مخدر سوق پیدا کرده‌اند. از آنجایی که قاچاق مواد مخدر یک اقتصاد سایه و بدون مالیات و مخارج است، درآمد چشم‌گیری را برای این گروه‌ها به ارمغان می‌آورد و این مهم به نوبه خود باعث بالا بردن قدرت مانور گروه‌های مذکور می‌شود. بنابراین قدرت تاثیرگذاری آنها بیشتر می‌شود و به منظور رسیدن به اهداف خود با قدرت بیشتری وارد کارزار می‌شوند و جسارت حمایت و دخالت آن‌ها بالا می‌رود. نمونه بارز در این مورد حساسیت نیروهای افراطی مذهبی آسیای مرکزی به سرکوب اسلام‌گراهای سین‌کیانگ توسط دولت چین است. چراکه این ایالت در صدد ایجاد یک دولت مستقل برای خود هستند و نارکو تروریسم آسیای میانه در این صدد است که قدرت مانور آنها را بالا برده و به یک دولت مستقل تبدیل کند.

منابع

- آدمی، علی و حمیدرضا عزیزی (۱۳۹۲). «سازمان همکاری شانگهای و تهدیدات امنیتی مشترک در آسیای مرکزی». *فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز*. ش ۸۱.
- ایکنبری، جان (۱۳۸۳). *تنها ابر قدرت*. ترجمه علی فضلی پور. تهران: انتشارات موسسه بین‌المللی ابرار معاصر تهران.
- اخوان کاظمی، مسعود (۱۳۹۵). «تحلیل زمینه‌های سیاسی و اجتماعی حضور داعش در آسیای مرکزی از تهدید نفوذ تا واقعیت حضور». *مطالعات اوراسیای مرکزی*، د ۱۱. ش ۱. صص ۱-۲۱.
- بوالوردی، مجید (۱۳۹۷). «پیامد بحران مواد مخدر بر اقتصاد منطقه آسیای مرکزی». *فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز*. ش ۶۱. صص ۱۸۷-۲۰۵.
- ترابی، قاسم (۱۳۸۴). «موازنه تهدید: موازنه قوا یا اتحاد با طرف تهدید کننده». *ماهنامه اطلاعات راهبردی* س هفتم. ش ۷۴.
- شاهسونند، پریچهر و فرهاد رجبی (۱۳۹۰). «تأثیر قاچاق مواد مخدر بر شکل‌گیری چالش‌های منطقه‌ای در حوزه اکو». *فصلنامه تخصصی علوم سیاسی*. ش هفدهم. صص ۵۹-۹۵.
- حاجی یوسفی، امیرمحمد (۱۳۸۴). *سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در پرتو تحولات منطقه‌ای ۱۹۹۱-۲۰۰۱*. تهران: وزارت امور خارجه.
- دهقانی فیروزآبادی، جلال (۱۳۹۱). «نواقعی‌گرایی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران». *فصلنامه سیاست خارجی*. س بیست و ششم. ش ۱.
- دوئرتی، جیمز و رابرت فالتز گراف (۱۳۸۸). *نظریه‌های متعارض در روابط بین‌الملل*. ترجمه وحید بزرگی و علیرضا طی. انتشارات قومس. چ پنجم.
- سازمند، بهاره و دیگران (۱۳۸۹). «نظریه موازنه قدرت التز: نقد و بررسی کارآمدی آن در عصر حاضر». *فصلنامه روابط خارجی*. س دوم. ش ۴.
- عباسی، مجید و رضا قیاسی (۱۳۹۲). «راهبرد اتحاد پیرامونی رژیم صهیونیستی موازنه تهدید». *فصلنامه سیاست خارجی*. س بیست و هفتم. ش ۱.
- کیوان حسینی، سید اصغر و شیرین عمرانی منش (۱۳۹۶). «مقابله با تروریسم و تحول‌پذیری سیاست خارجی منطقه‌ای چین در آسیای مرکزی ۲۰۰۲-۲۰۱۶».

- فصلنامه اوراسیای مرکزی. د ۱۱. ش ۲. صص ۴۵۳-۴۶۷.
- لیتل ریچارد (۱۳۸۹). *تحول در نظریه های موازنه قوا*. ترجمه غلامعلی چگنی زاده. تهران: مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر.
- محمد خانی، علیرضا (۱۳۸۸). «تیین رویکرد نو واقع گرایی در روابط بین الملل». *فصلنامه مطالعات سیاسی*، د ۱. ش ۳.
- هدایتی شهیدانی، مهدی و سجاد کلارده مرادی (۱۳۹۵). «تیین سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال تروریسم تکفیری در عراق و سوریه». *فصلنامه تحقیقات سیاسی بین المللی*. ش ۳۱. صص ۸۹-۱۱۴.
- یزدان فام، محمود (۱۳۸۶). «دگرگونی در نظریه ها و مفهوم امنیت بین المللی». *فصلنامه مطالعات راهبردی*. ش ۳۸.
- Anton(2018). "China and the 21st Century New Maritime Silk Road". Available in :<http://beltandroadcenter.org/2017/10/23/china-and-the-21st-century-new-maritime-silk-road>. Accesson: 23, October, 2017.
- Briefing Daily Noon(2019). "Third Committee Delegates Call for Robust Cooperation to Disrupt Global Drug Syndicates, Fight \$1.5 Trillion Cybercrime Market as New Threats Emerge". Available in : <https://www.un.org/press/en/2019/gashc4260.doc.htm>. Accesson: 3, october ,2019.
- Beehner Lionel(2018). "Afghanistan's Role in Iran's Drug Problem", Available in: <https://www.cfr.org/backgrounders/afghanistans-role-irans-drugproblem>. Accesson:13, September
- Bjo rnehed Emma (2004). "Narco-Terrorism: The Merger of the War on Drugs and the War on Terror". ISSN 1744-0572 (print)/ISSN 1744-0580 (online) q 2004 Taylor & Francis DOI: 10.1080/17440570500273440 .Vol. 6, No. 3&4, August–November 2004, pp. 305–324.
- Celina B. Realuyo(2019). "The New Opium War: A National Emergency", Available in :<https://cco.ndu.edu/News/Article/1767465/the-new-opium-war-a-national-emergency>. Accesson: 23, October,2019.
- Clarke Michael(2017). "The Impact of Ethnic Minorities on China's Foreign Policy: The Case of Xinjiang and the Uyghu", SAgE Publications Los Angeles/London/New Delhi/Singapore/Washington DC/ Melbourne DOI: 10.1177/0009445516677361. CHINA REPORT 53 : 1 (2017): 1–25.
- Clarke Michael(2019). "Counterterrorism yearbook 2019: China", Available in : <https://www.aspistrategist.org.au/counterterrorism-yearbook-2019-china>. Access on: 27, Mar, 2019.

- Desheng cao(2019). “China will strengthen anti-terror efforts with Kyrgyzstan”. Available in : <https://www.chinadaily.com.cn/a/201905/23/WS5ce5dacda3104842260bd398.html>. Accesson: 21, May, 2019.
- Dubnov Arkady (2018).” Reflecting on a Quarter Century of Russia’s Relations with Central Asia”, Available in : <https://carnegieendowment.org/2018/04/19/reflecting-on-quarter-century-of-russia-s-relations-with-central-asia-pub-76117>. Accessed on: April 19, 2018.
- Indeo Fabio(2018).“Russia ChinamilitarycooperationinCentralAsia:ATemporary ConvergenceofStrategicInterests”, Available in : <https://www.ispionline.it/en/publicazione/russiachinamilitarycooperationcentralasiatemporaryconvergencestrategicinterests21832>. Accesson: 21, December, 2018.
- Kaura Vinay(2018). “Uzbekistan ups its involvement in Afghanistan”, Available in : <https://www.mei.edu/publications/uzbekistan-ups-its-involvement-afghanistan>. Accessed on: 31, January, 2018.
- Kalinovsky Artemy(2018).” Central Asia’s Precarious Path to Development, Will Today’s Projects Repeat Soviet Era Mistakes?” Available in : <https://www.foreignaffairs.com/articles/central-asia/2018-08-02/central-asias-precarious-path-development>. Accesson: 2, August, 2018.
- Lanteigne Marc(2018). “Russia, China and the Shanghai Cooperation Organization: Diverging Security Interests and the ‘Crimea Effect’”, Available in : https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-69790-1_7. Accesson: 31 December 2017.
- Lockhart Anna Bruce(2016). “Why is China building a New Silk Road?”, Available in : <https://www.weforum.org/agenda/2016/06/why-china-is-building-a-new-silk-road>. Accesson: 26, Jun, 2016.
- Lemon Edward James(2018). “ China, Russia and Security in Central Asia”. Available in : <http://risingpowersproject.com/china-russia-security-central-asia>. Accesson: 26.2.2018.
- Miracola Sergio(2018). “Terrorism and Counterterrorism in China: the case of Xinjiang”. Available in : <https://www.ispionline.it/en/publicazione/terrorism-and-counterterrorism-china-case-xinjiang-21732>. Accesson: 11, December ,2018.
- Lemon Edward(2018). “Through an examination of the available evidence and drawing on fieldwork in the region since 2014, Edward Lemon discusses

- the threat posed by terrorism in the region and beyond it, in Russia, Turkey, Europe, and the US”, Available in :<http://voicesoncentralasia.org/assessing-the-terrorist-threat-in-and-from-central-asia>. Accessed on: 27, September, 2018.
- Marcin Kaczmarek(2019).” Russia-China Relations in Central Asia: Why Is There a Surprising Absence of Rivalry?”, Available in :<http://www.theasanforum.org/russia-china-relations-in-central-asia-why-is-there-a-surprising-absence-of-rivalry>. Accesson: 22, May,2019.
- Mirovalev Mansur(2018). “Do Central Asian leaders use ISIL threats for political gain?”, Available in: <https://www.aljazeera.com/indepth/features/central-asian-leaders-isilthreatspolitical-gain-180820221522285.html>. Accessed on: 21, Aug, 2018.
- Mohammadov, A. H & Ashrafi, Morteza (2017), "Investigating the Challenges of Religious Extrimism in Central Asia and Its Impact on the National Security of the Surrounding nations”, Available at :QUID 2017, pp. 2789-2796, Special Issue N°1- ISSN: 1692-343X, Medellín-Colombia. Accessed on: 29 November 2017.
- Oliker, Olga (2016), “Unpacking Russia's New National Security Strategy”, Center for International and Strategic Studies, Available at: <https://www.csis.org/analysis/unpacking-russias/new/national/security/strategy>, Accessed on: 3 February 2016.
- Omelicheva Mariya Y(2018).” Mapping the Terrorism/Trafficking Nexus in Central Asia”. Prepared for the Annual Conference of the Central Eurasian Studies Society November 2016 Princeton University. This is work in progress and all results are preliminary. This research is supported by the Office of Naval Research under the Minerva award N0001415-1-2788.
- Omelicheva & et al Mariya Y. (2018). “Drug trafficking can support terrorist activity, but not in ways most believe”, Available in :<https://phys.org/news/2018-02-drug-trafficking-terrorist-ways.html>. Accessed on: 20, February, 2018.
- Peyrouse Sebastien(2017). “Diagnosing Central Asia’s Drug Problem, The Real Drivers Are PovertyandCorruption,NotInfrastructure”. Available in: <https://reconnectingasia.csis.org/analysis/entries/diagnosing-central-asias-drug-problem>. Accesson: 7, March, 2017.

- Peyrouse Sebastien(2018). “ Central Asia’s paradoxical role in Chinese foreign policy”, Available in :<https://www.eastasiaforum.org/2018/08/17/central-asias-paradoxical-role-in-chinese-foreign-policy>. Access on:17, August, 2018.
- Rashid Alimov(2017). “The Role of the Shanghai Cooperation Organization in Counteracting Threats to Peace and Security”, Available in: <https://unchronicle.un.org/article/role-shanghai-cooperation-organization-counteracting-threats-peace-and-security>. Access on:17, August,2017.
- SmithFinleyJoanne(2019).“Securitization, insecurity and conflict in contemporary Xinjiang: has PRC counter terrorism evolved into state terror?”. Available at:<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02634937.2019.1586348>. Accessed on: 11, Mar, 2019.
- Wastnidge Edward(2017).” Central Asia in the Iranian geopolitical imagination”, Available in: <https://www.veruscript.com/CJES/publications/central-asia-in-the-iranian-geopolitical-imagination>. Accesson: 20 February 2017.
- Waltz, Kenneth H. (1979). "Theory of International Politics", New York: Random House.
- Emanuel Pastreich(2019").China’s Belt and Road of Science", Available in: <https://fpif.org/chinas-belt-and-road-of-science>.
- Walt M. Stephan(1986) “Alliance: Balancing and Bandwagoning”, in Stephan M. Walt,(Eds). The Origins of Alliances, Cornell University Press
- TeamContent(2019).“Drug Trafficking”, Available in:<https://legaldictionary.net/drugtrafficking>.<http://www.dushanbeconf2019.tj/about-conference>.
- W McCoy Alfred (2018). “How the heroin trade explains the US-UK failure in Afghanistan”, Available at :<https://www.theguardian.com/news/2018/jan/09/how-the-heroin-trade-explains-the-us-uk-failure-in-afghanistan>. Accessed on: 9, Jan ,2018.
- Woody Christopher(2017). “Heroin is driving a sinister trend in Afghanistan”, Available at :<https://www.businessinsider.com/taliban-control-of-heroin-drug-production-trafficking-in-afghanistan-2017-10>. Accessed on: 30, Oct, 2017.
- Umarov Temur(2019).” What’s Behind Protests Against China in Kazakhstan?”. Available at: <https://carnegie.ru/commentary/80229>. Accessed on: 30.10.2019.